

1 uv. Pædagogisk psykologi, Specialpædagogik og Inklusion

Introduktion til faget, studieordning, modulets
opbygning og jeres læreproces som kommende lærere

Denise Ravn Larsen, dela@pha.dk
20. februar 2025

PLAN FOR DAGEN

08.30 Morgenmad i kantinen

Velkommen til ☺

Præsentation: Hvem er I?

- Interview din sidemakker og præsenter hinanden

Introugen derpå

Introduktion til PSI

- Et dyk ned i studieordningen

PAUSE

Hvad har 'den lokale lov' ledt til af undren og spørgsmål?

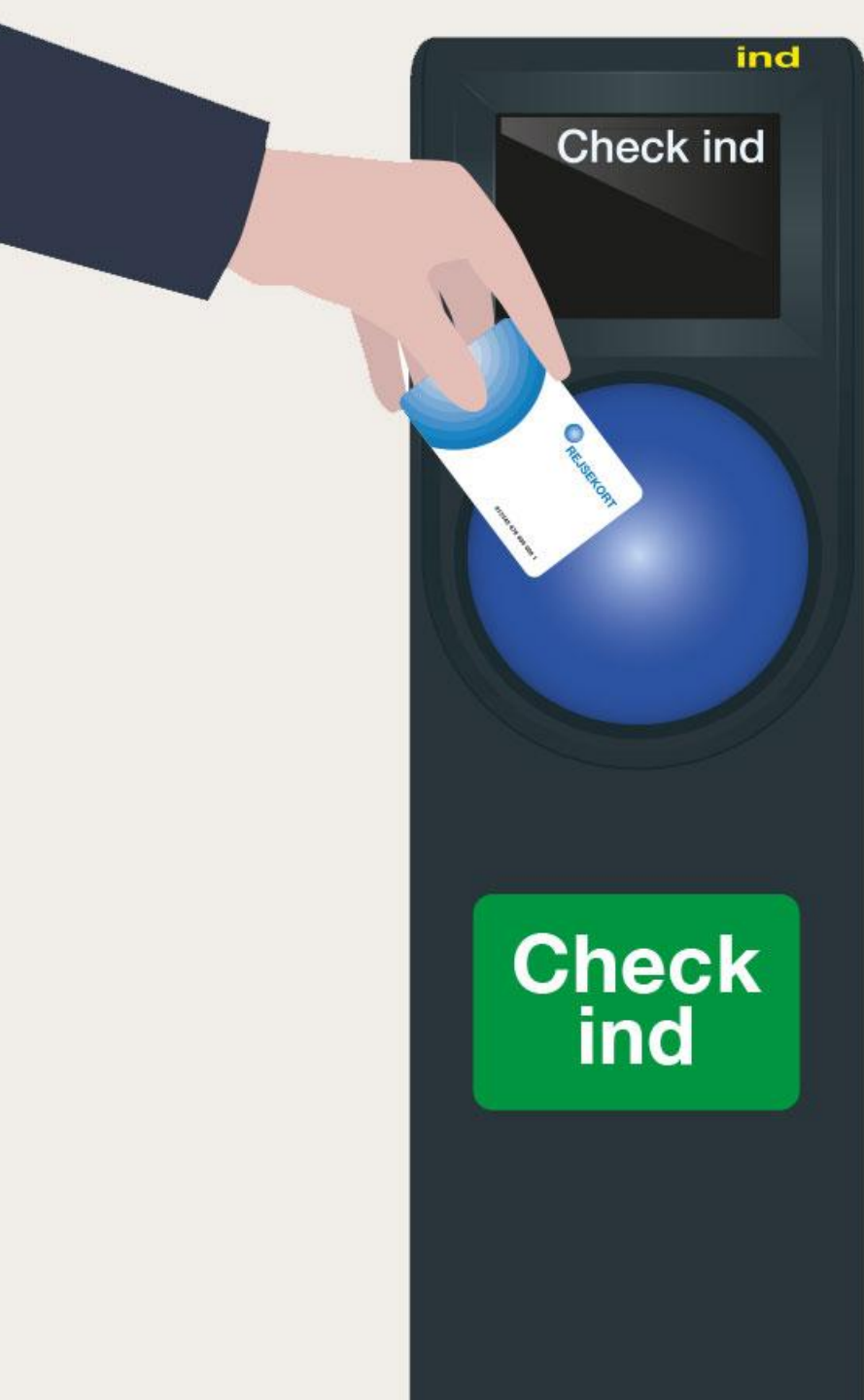
Modulets indhold og jeres læreproces

Fælles opsamling: Hvad har I lært i dag?

11.50 TAK FOR I DAG ☺

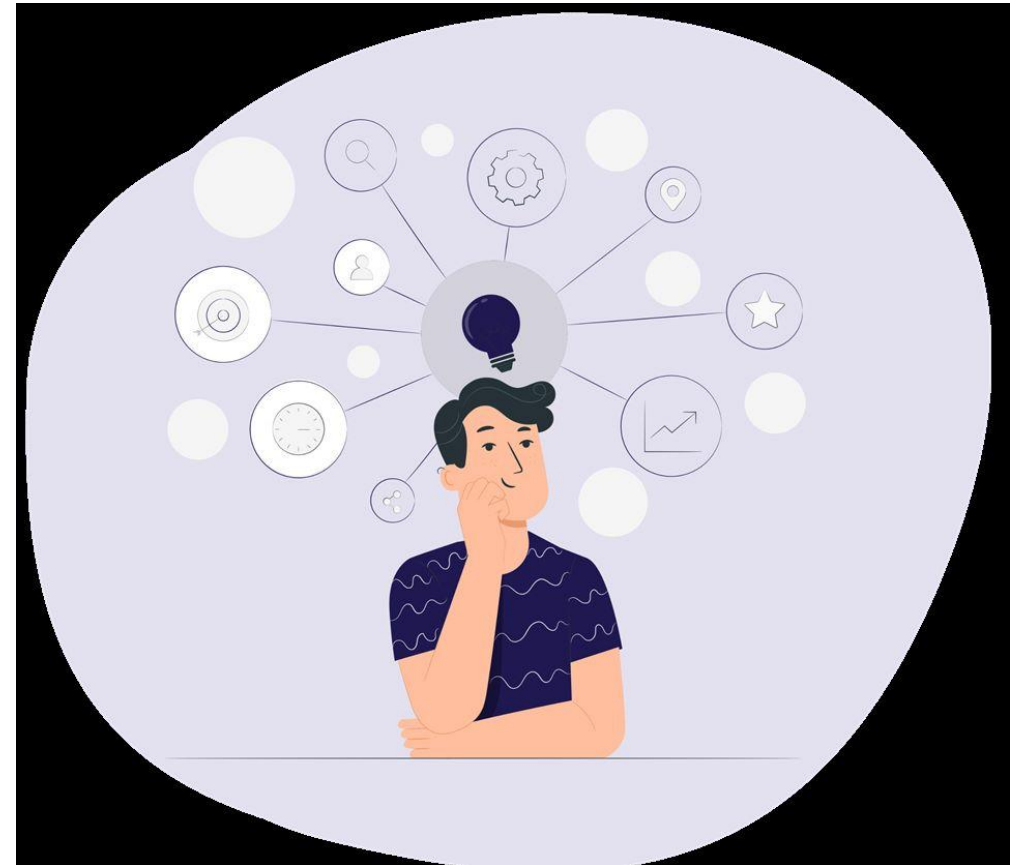

HVA SKJER I DAG?

Introugen derpå

- Hvordan har jeres første uge været?
- Er der noget I er blevet positivt stemt over?
- Noget I undrer jer over eller der har overrasket jer?

Introduktion til PSI

- Antal undervisningsgange 11 (43 lektioner pr. semester)
- Første semester: 10 uv. + 3 studiegruppeforløbsdage
- Studieordning
- Fagets indholdsområder
- Temaer
- Gæsteunderviser
- Eksamen

Semesterplan: Nyeste opdaterede version findes altid på ItsLearning

Læren om sjælen

Psykologien kan beskrives som videnskaben om menneskets natur, handlinger og følelser, dets relationer og fornemmelse af at være et selv (Pædagogikhåndbogen, s. 233)

De psykologiske skoler: Biologisk, psykodynamisk, eksistentielt eller social/samfunds mæssigt menneskesyn

MENNESKESYN	SKOLER	KENDETEGN
Biologisk	Behaviorisme Neuropsykologi	Mennesket er styret af en blanding af genetiske dispositioner og adfærdsmæssige tilpasninger til sin omverden
Psykodynamisk	Psykoanalyse Objekt-/relationsteori Tilknytningsteori	Mennesket er senere i livet styret af en grundlæggende erfaring, som tog form i de tidlige relationer
Eksistentiel	Eksistentiel psykologi Transformativ læringsteori	Mennesket kan forstå sin egen adfærd og træffe valg, som åbner for en transformation af dets betingelser
Social/samfunds-mæssig	Kulturhistorisk psykologi Social læringsteori Kritisk psykologi	Menneskets tanker og handlinger bygger på internaliseringer af de sociale rammer, inden for hvilke det lever

(Figur 15. De psykologiske skoler, Pædagogikhåndbogen, s. 234)

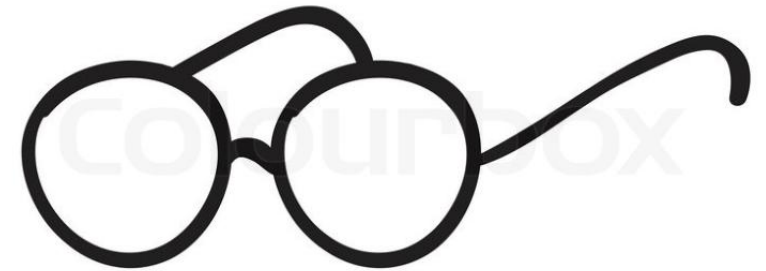

Hvad er pædagogisk psykologi?

Den pædagogiske psykologi er en psykologisk disciplin, som trækker på og anvender psykologiske teorier, metoder og undersøgelsesformer i studiet af pædagogiske forhold. Det særlige ved denne disciplin, modsat de andre systematiske discipliner, er altså, at den forstår den pædagogiske verdens forhold på et psykologisk grundlag (s. 235)

Spørgsmål der rejser sig når man tager de pædagogisk-psykologiske briller på

- Hvad driver den sociale, kognitive og emotionelle udvikling?
- Hvordan skaber man motivation og mestringsforventninger?
- Hvordan udvikler man det sociale samspil og elevernes evne til at danne relationer?
- Hvordan foregår læring, hvordan indretter man læreprocesser og skaber læringsmiljøer?
- Hvordan lærer eleverne bedst?
- Hvad med hukommelse og koncentration?
- Er der forskel på kønnene?
- Er der forskel på om man lærer som en del af et fællesskab, eller alene?
- Her elevernes baggrund indflydelse på læringen?
- Hvilken indflydelse har lærer-elev-relationen ?

Psykologisk: antagelser om læring i pædagogisk praksis

Der indgår mange implicitte antagelser om læring i undervisningens praksis. Det kan være svært at få øje på vores egne ubevidste forestillinger, men i historisk perspektiv er det tydeligt, at vi i dag har andre antagelser, end man havde i fortiden. Gennem flere hundrede år var det almindelig praksis i undervisning af almuens børn at få dem til at lære Luthers katekismus udenad. Den er svært tilgængelig og skrevet i et kompliceret sprog, som er stort set uforståeligt for børn. Når man alligevel terpede katekismus, til den var lært udenad, var det ikke, fordi man var ligeglad med forståelse, men fordi man mente, at udenadslære måtte komme før forståelse. Når man først havde teksten i hovedet og kunne huske den, troede man, at forståelsen langsomt gennem årene ville dukke frem af teksten. I dag har vi en helt anden antagelse, nemlig at elever fra begyndelsen bør forstå det, de skal lære, og at udenadslære er overflødig. Teori om læring er implicit til stede i vores praksis.

(Pædagogikhåndbogen, s. 23)

Psykologisk: antagelser om læring i pædagogisk praksis

Et tilsvarende område er synet på motivation. En gang var det primære motivationsmiddel i skolen elevernes frygt for straf. Senere fandt man ud af, at belønninger i form af ros og karakterer fungerede mere effektivt og gav lærere og elever en mere behagelig skolehverdag. I dag har de fleste lærere den opfattelse, at undervisningen og dens indhold helst skal være interessant i sig selv, så eleverne er direkte motiveret af at lære noget, således at belønninger er en nødløsning.

Det er umuligt at forestille sig undervisning uden sådanne implicite teoretiske forestillinger om læring og motivation. (Pædagogikhåndbogen, s. 23)

Hvorfor overhovedet beskæftige sig med dette fag?

4. Faget giver jer også **metoder** til at undersøge (egen) praksis med.

3. Faget skal give jer større viden om den **rolle læreren spiller** for børns læring og udvikling.

1. Faget skal være med til at give jer **teoretisk og empirisk viden** – fx om børns udvikling og læring. Det er forskellige 'briller' at se på verden med.

2. Faget skal give jer en forståelse for det enkelte barns forudsætninger – men også for **kontekstens betydning**.

Hvorfor videnskabsteori?

Når vi fx diskuterer pædagogiske og psykologiske problemstillinger eller teori, kan vi opleve at tale forbi hinanden og have svært ved at finde ud af, hvorfor vi er uenige.

- Uenigheden er ofte baseret på forskellige værdisystemer og forståelser af os selv og vores omverden
= forskellige udgangspunkter for vores vurdering og stillingtagen (med andre ord – vores menneskesyn).

Dermed vil videnskabsteori også vise sig i den måde:

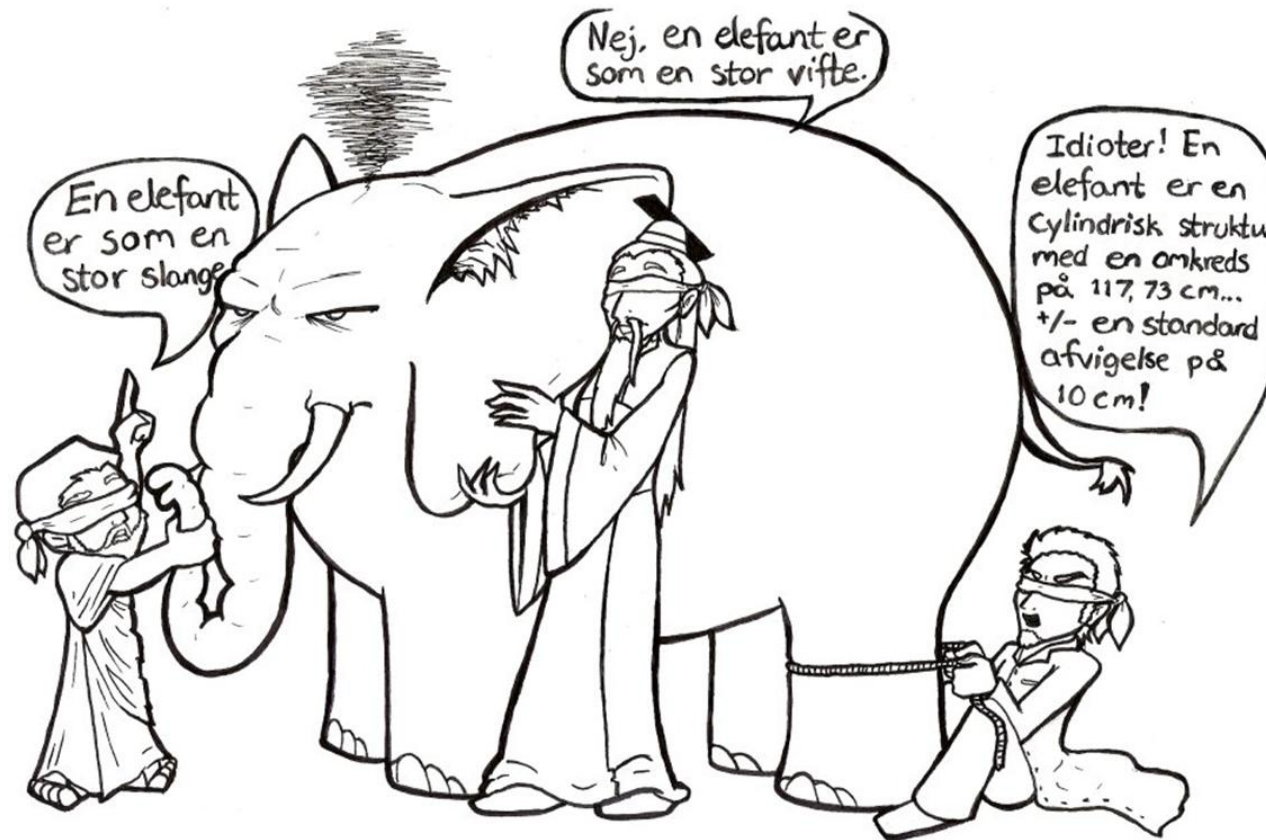
- vi omtaler et barn,
- Den måde vi vil håndtere en pædagogisk psykologisk problemstilling
- Den teori vi analyserer med
- og den metode vi anvender – det vil være gennemgående for, hvordan vi anskuer mennesker og læring.

Derfor er det nødvendigt at have et fælles, professionelt sprog at tale ind i og ud fra, når vi diskuterer, reflekterer, analyserer og vurderer!

**Videnskabsteori er
"Vores teoretiske
knagerække" 😊**

Vigtig begreb: Kontekst

I psykologien taler vi om kontekstualitet – barnets handlinger, tanker og reaktioner afhænger af sammenhængen. Barn og omgivelser ses som dele af en helhed.

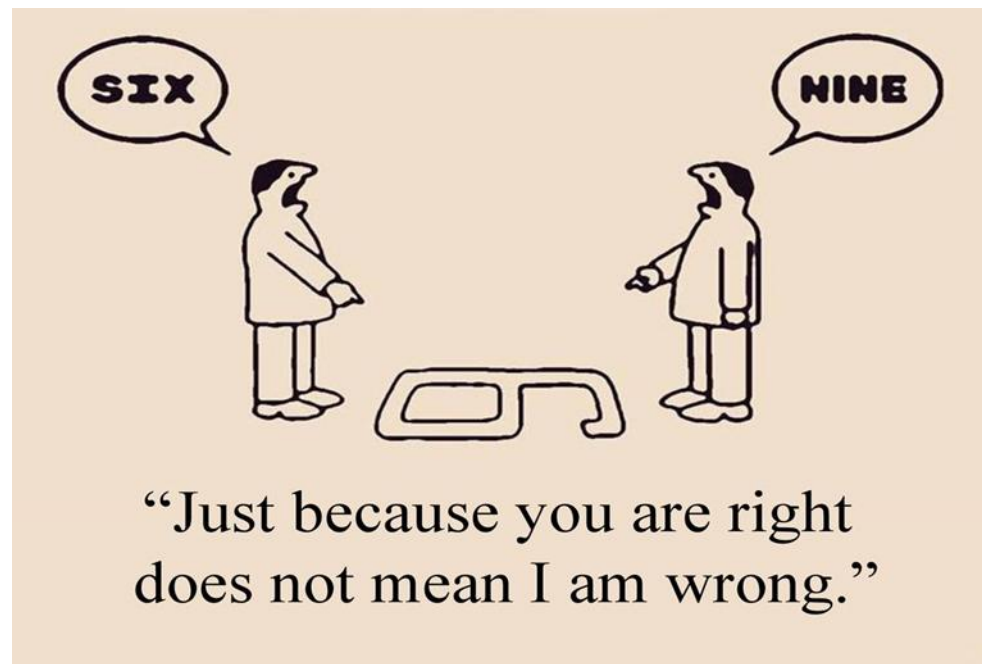
Her forstået som en personhistorisk, social og kulturel sammenhæng.

Perspektiver

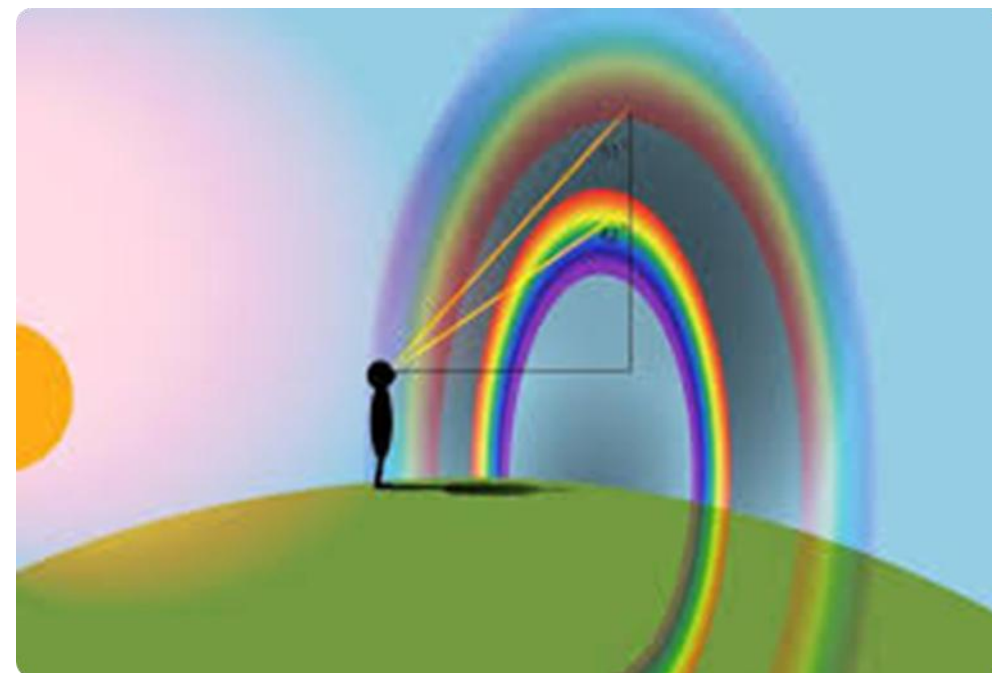
Vi skal en tur rundt om
kaffekanden

Hvor ser vi fra? (Barnet, læreren, forælderen)
Hvad får vi særligt øje på?

AB
SAL
ON

Studieordningen: "Den lokale lov"

Studieordningen giver dig svar på spørgsmål om eksamen, fag osv.

https://www2.phabsalon.dk/fileadmin/user_upload/Laereruddannelsen/Studieordning_Laereruddannelsen_september_2023.pdf

s. 76 + 78

- Hvad lagde I særligt mærke til, da I læste fagbeskrivelsen for PSI?
- læs og tal 10 min med sidemakker
- Aftal punkter og skriv på tavlen

82. Pædagogisk psykologi, inklusion og specialpædagogik

ECTS

20

Formål for faget

Formålet med pædagogisk psykologi, inklusion og specialpædagogik som fag i grundfagligheden er at styrke den studerendes faglige viden om børn og unge i skolelivets fællesskaber. Faget kvalificerer den studerende til at kunne analysere og reflektere over børn og unges læring, udvikling og trivsel og udvikle begrundede handlemuligheder under hensyntagen til diversitet i elevgruppen. Faget understøtter den studerendes kompetencer til at gennemføre inkluderende undervisning og andre læreropgaver, der giver deltagelsesmuligheder for alle elever i skolens faglige og sociale fællesskaber. Faget anlægger et relations- og udviklingsorienteret perspektiv på samspillet mellem barn og omverden.

Mål

Ved fagets afslutning skal den studerende:

- have grundlæggende viden om børn og unges sociale, kognitive og emotionelle udvikling,
- aktivt kunne anvende fagets teori og begreber til analyse af pædagogisk-psykologiske problemstillinger og dilemmaer og kritisk reflektere over egen og andres praksis,
- kunne skabe, opretholde og udvikle inkluderende fællesskaber i skolen og forebygge eksklusion,
- kunne rammesætte, lede og vurdere læreprocesser, der skaber deltagelsesmuligheder for alle elever,
- kunne iagttage og handle i forhold til børn og unge i forskellige livs- og læringssituationer med inddragelse af børns perspektiver,
- kunne indgå i skole-hjem-samarbejde og i et tværprofessionelt samarbejde, herunder aktivt bidrage til beskrivelser af børn og unge og foretage underretninger.

Indholds-områder

Fagets undervisning og den integrerede praktik beskæftiger sig med følgende områder:

- Børn og unges udvikling, trivsel og identitetsdannelse, herunder resiliens og socialiseringskategorier som køn, etnicitet og social baggrund.
- Sociale relationer, interaktion og gruppedynamikker, herunder mobning og konflikter i skolen.
- In- og eksklusionsprocesser i skolen, herunder forskellige problemforståelser og deres implikationer for lærerens pædagogiske handlemuligheder i praksis.
- Børn og unges læring og motivation, herunder forskellighed i læringsforudsætninger og differentieret undervisning, der giver faglige udfordringer for alle elever.
- Hyppigt forekommende skole- og læringsudfordringer, herunder inkluderende indsatser ifm. fysiske og psykiske udfordringer og læse- og matematikvanskeligheder.
- Samarbejde og kommunikation, herunder skole-hjem-samarbejde og professionelt samarbejde med kolleger, ressourcepersoner og ledelse.

49. Eksamen i faget Pædagogisk psykologi, inklusion og specialpædagogik

Eksamen består af 2 dele. Der gives en samlet karakter.

Prøven har til hensigt at udprøve den studerendes kunnen i praksis på baggrund af faglig viden i både bredde og dybde. Prøven retter sig mod de samlede mål og indhold i faget, der skal styrke den studerendes kompetence og handleevne til at gennemføre inkluderende undervisning og andre læreropgaver, der giver deltagelsesmuligheder for alle elever i skolens faglige og sociale fællesskaber.

1. del: Skriftlig prøve - projektopgave

Den skriftlige del er en projektopgave, der undersøger konkrete læreropgaver og baserer sig på empirisk materiale fra skolens praksis. Opgaven vægter den studerendes dybdefaglighed og har til formål at dokumentere den studerendes kompetence til at anvende faglig viden i undersøgelse og analyse af en udvalgt pædagogisk psykologisk/specialpædagogisk problemstilling. Den studerende skal på baggrund af analysen udvikle begrundede handlemuligheder samt reflektere kritisk over egen og andres praksis.

Problemstillingen skal godkendes af underviser.

Omfang: maks. 10 normalsider. Sidetal følger gruppestørrelse.

2. del: Mundtlig prøve

Den mundtlige del afholdes individuelt, hvor den studerende trækker lod imellem 8 - 10 kendte spørgsmål, som refererer til fagbeskrivelsen og dækker bredden af indholdsområder i faget. For alle spørgsmål gælder at den studerende kan (1) redegøre for udvalgt teori, og på baggrund heraf kan (2) analysere og begrunde handlemuligheder i praksis, samt (3) perspektivere til projektopgaven fx problemstilling, teori, empiri, metode, analyse eller handleperspektiver. Prøven har til formål at afprøve den studerendes faglige viden og kunnen i et professionsrettet perspektiv og er rettet mod den studerendes inddragelse og anvendelse af fagets teori ift. at kunne forstå og håndtere pædagogisk-psykologiske/specialpædagogiske problemstillinger i skolens praksis.

Lodtrækning af kendt spørgsmål finder sted 40 minutter før eksamenstidspunktet. Spørgsmålene præsenteres for de studerende senest 6 måneder før prøven.

Forberedelsestid: 40 minutter før prøven.

Eksaminationstid: 40 minutter.

Eksamensforudsætninger

For eventuelle eksamensforudsætninger samt afhjælpningsmuligheder henvises til det lokale regelgrundlag.

Indholdsområder

- Børn og unges udvikling, trivsel og identitetsdannelse, herunder resiliens og socialiseringskategorier som køn, etnicitet og social baggrund.
- Sociale relationer, interaktion og gruppedynamikker, herunder mobning og konflikter i skolen.
- In- og eksklusionsprocesser i skolen, herunder forskellige problemforståelser og deres implikationer for lærerens pædagogiske handlemuligheder i praksis.
- Børn og unges læring og motivation, herunder forskellighed i læringsforudsætninger og differentieret undervisning, der giver faglige udfordringer for alle elever.
- Hyppigt forekommende skole- og læringsudfordringer, herunder inkluderende indsatser ifm. fysiske og psykiske udfordringer og læse- og matematikvanskeligheder.
- Samarbejde og kommunikation, herunder skole-hjem-samarbejde og professionelt samarbejde med kolleger, ressourcepersoner og ledelse.

PAUSE

Temaer for første modul

- Læringens elementer
- Lærers professionalitet, relationelle og sociale processer i skolen
- Børnefællesskabers betydning for læringsfællesskabet
- Kommunikation og interaktion i skolen
- Børne og unges emotionelle, kognitive og sociale udvikling
- Attribuering og skældud
- Lærers relationskompetence og mentalisering
- Motivation og læring

Hvorfor skal vi lære at lære?

Mere formelt kan man definere læring som en permanent forandring af ens kapacitet til at interagere med sin omverden, som er fremkaldt ved hjælp af aktivitet. Når man lærer at læse, lærer man at interagere med omverdenen ved hjælp af de tekster, der findes, hvilket øger ens kapacitet til at søge viden og dermed til at forstå (s. 237)

Fordi det øger læringsudbytte her og nu

Fordi det at være god til at lære er en vigtig kompetence i det 21 århundrede hvor alt ændrer sig så hurtigt

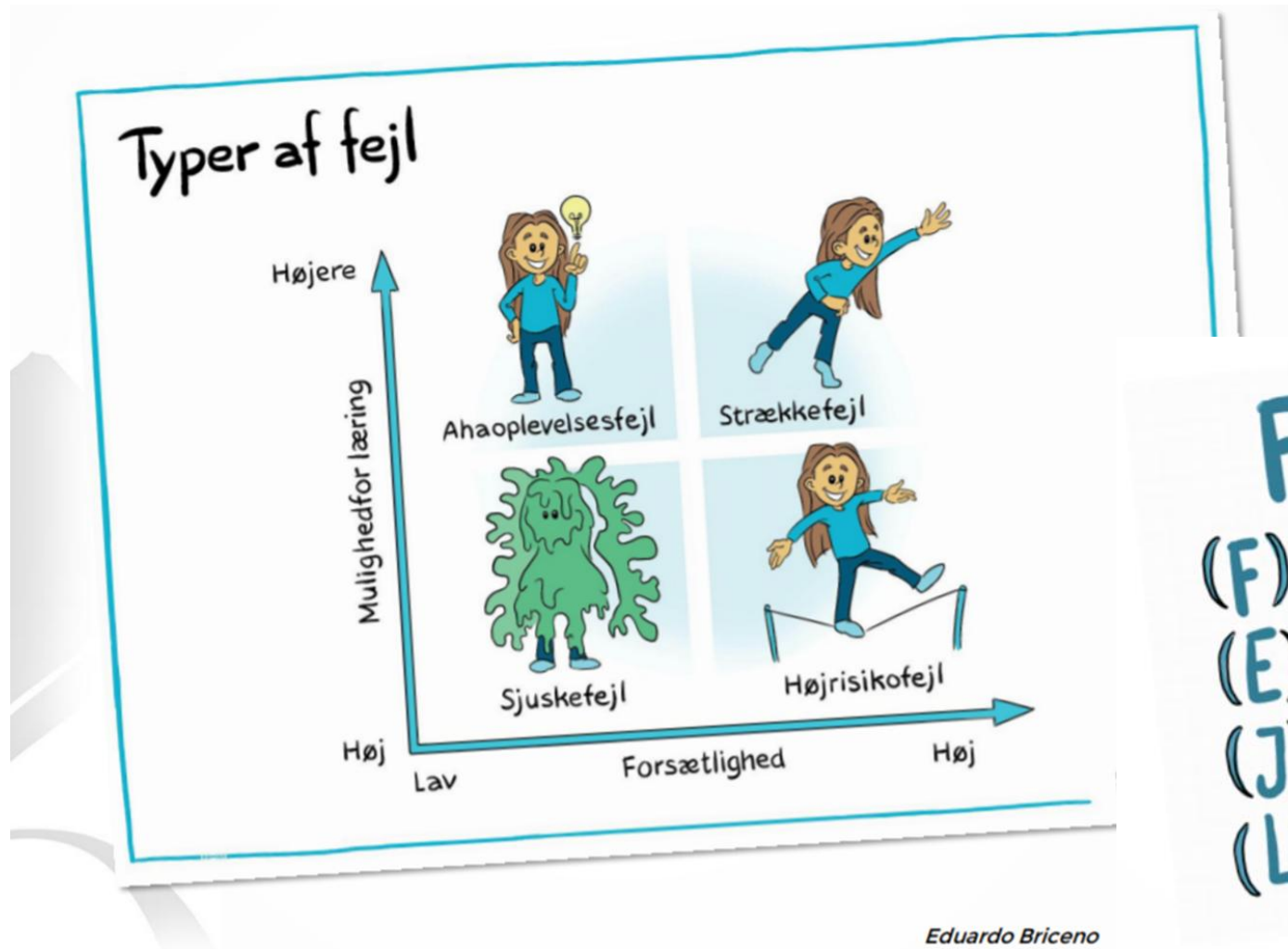

At udfordre sig selv og arbejde med sine læringsstrategier – at løse det fikserede med et Endnu

At begå fejl

FEJL
(F) Fejl
(E) Er
(J) Justerbar
(L) Læring

At tænke og sætte ord på egen læring

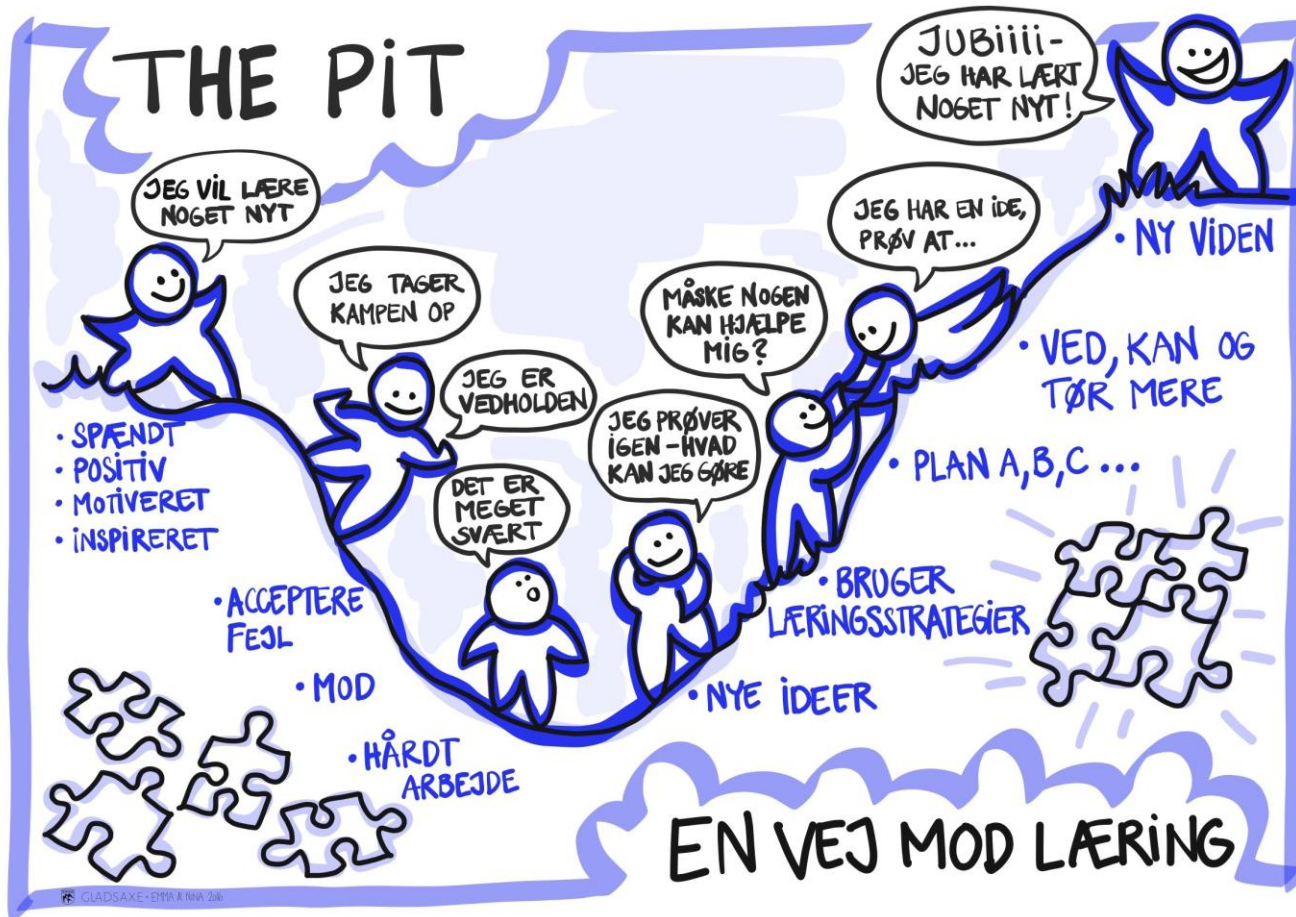
Læring grundlæggende opstår, når det lykkes for underviseren at skabe kognitive modstillinger hos eleverne, en følelse af at være på dybt vand læringsmæssigt

Udvikling af
James
Nottinghams
tænkning

**AB
SALON**

James Nottinghams læringsforståelse inspireres af traditionen der handler om læring gennem filosofiske samtaler, dialoger, der gennemføres på særlige måder mellem den enkelte deltager og gruppen.

Hvilke erfaringer har du med at lære?

Hvad har det lært dig?

Hvordan reagerer du, hvis noget ikke lykkes for dig fx her på studiet?

Er det et nederlag, føler du dig inkompetent, bortforklarer eller undskylder du?

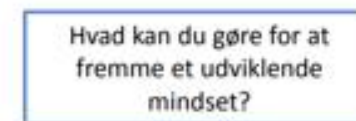
Hvad sker der, hvis du får kritik?

Indtager du forsvarsposition, bliver vred, eller ked af det

Eller interesseret i at lære af feedbacken?

Hvad nu, hvis dine medstuderende er bedre end dig i et område?

Føler du dig misundelig, føler dig truet i din position, får lyst til at lære mere?

Hvordan kan du hjælpe gruppen med at udvikle en god feedback-kultur, hvor fokus ligger på processen?

Hvad
tager
du
med
fra i
dag?

